

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRO
2010 M. RUGSĖJO 17 D. ĮSAKymo NR. A1-425 „DĖL KĖLIMO KRANŲ NAUDOJIMO
TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO**

2020 m. gegužės 8 d. Nr. A1-384

Vilnius

1. P a k e i č i u Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. rugsėjo 17 d. įsakymą Nr. A1-425 „Dėl Kėlimo kranų naudojimo taisyklių patvirtinimo“ ir jį išdėstau nauja redakcija:

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL KĖLIMO KRANŲ PRIEŽIŪROS TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO**

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo 5 straipsnio 1 punktu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 29 d. nutarimo Nr. 817 „Dėl Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo įgyvendinimo“ 2.1.3 papunkčiu,

t v i r t i n u Kėlimo kranų priežiūros taisykles (pridedama).“

2. P a v e d u Lietuvos Respublikos valstybinei darbo inspekcijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos iki 2020 m. rugpjūčio 31 d. patvirtinti kėlimo kranų saugaus naudojimo rekomendacijas.

Socialinės apsaugos ir darbo ministras

Linas Kukuraitis

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro

2010 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. A1-425
(Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro

2020 m. gegužės 8 d. įsakymo Nr. A1-394
redakcija)

KĖLIMO KRANŲ PRIEŽIŪROS TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kėlimo kranų priežiūros taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato reikalavimus, kaip turi būti atliekama kėlimo įrenginių, nurodytų Potencialiai pavojingų įrenginių kategorijų parametrų sąrašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 817 „Dėl Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo įgyvendinimo“, 2.9 papunktyje (toliau – kėlimo kranai), nuolatinė priežiūra ir tikrinama jų techninė būklė.

2. Taisyklės netaikomos kėlimo kranams, skirtiems žmonėms kelti, taip pat kėlimo kranams, įrengtiems jūrų ir upių laivuose, ekskavatoriams ir kitai žemės kasimo technikai, elektriniams ir automobilineis krautuvams su šakių tipo vertikalaus kėlimo įtaisais.

3. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

3.1. **Gembinis kranas** – kėlimo kranas, kurio krovinio kabinimo įtaisas pritvirtintas prie pačios gembės arba prie krovinio vežimėlio, judančio gembė. Gembinis kranas gali būti judamas arba stacionarus.

3.2. **Kabelinio tipo kėlimo kranas** – kėlimo kranas, kurio krovinio kabinimo įtaisas pritvirtintas prie krovinio vežimėlio, judančio įtemtais lynais.

3.3. **Modifikavimas** – veiksmai, kuriais siekiama pakeisti kėlimo kraną technines charakteristikas, pavyzdžiui, pavaros pakeitimas, angos pločio padidinimas, strėlės prailginimas, krovinio kėlimo aukščio padidinimas, kėlimo kraną keliamosios galios didinimas, kėlimo kraną su kabliu pertvarkymas į greiferinį ar magnetinį, kai toks pertvarkymas nenumatytas kėlimo kraną techniniuose dokumentuose, taip pat kiti įrenginio konstrukcijos pakeitimai, dėl kurių gali pasikeisti mazgų ir konstrukcijos elementų apkrovos, kėlimo kraną stabilumas ir tvirtumas. Modifikuojant kėlimo kraną, turi būti laikomasi techniniame reglamente „Mašinų sauga“, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 28 „Dėl techninio reglamento „Mašinų sauga“ patvirtinimo“ (toliau – techninis reglamentas „Mašinų sauga“), nustatytų reikalavimų.

3.4. **Remontas** – sulūžusių, susidėvėjusių ar dėl kitų priežasčių netinkamų naudoti dalių, mazgų keitimas lygiaverčiais ar jų taisymas, nekeičiant kėlimo kraną techninių charakteristikų. Remontu nelaikomi modifikavimo darbai.

3.5. **Strėlinio tipo kėlimo kranas** – kėlimo kranas, kurio krovinio kabinimo įtaisas pritvirtintas prie strėlės arba krovinio vežimėlio, judančio strėle.

3.6. **Tiltinio tipo kėlimo kranas** – kėlimo kranas, kurio krovinio kabinimo įtaisas pritvirtintas prie tiltu važinėjančio krovinio vežimėlio. Tiltas (konstrukcija su krovinine sija ar bėgių keliu) gali būti judamas arba stacionarus (nejudamas). Judamasis tiltas juda kėlimo kraną bėgių keliu ir gali būti montuojamas tiesiogiai ant važiuoklės arba ant vertikalio bokštinių atramų su važiuokle, arba mišriu būdu. Stacionarusis tiltas nejudamai pritvirtinamas prie laikančiųjų (pvz., pastato) konstrukcijų.

7.8. su kėlimo krano priežiūra susiję dokumentai (atliktų remontų ataskaitos, naudotų medžiagų, pakeistų konstrukcijų, įtaisų, detalių ar elementų žymenys, sertifikatai, jei yra krano bėgių kelias, – jo sumontavimo kokybės aktai ir patikrinimų bei matavimų protokolai, avarijų tyrimo aktai, dokumentuoti duomenys apie gedimus, veikimo sutrikimus ir kiti su kėlimo krano priežiūra ir naudojimu susiję dokumentai);

7.9. jeigu atliktas kėlimo kranų modifikavimas, – informacija apie modifikavimą (techninė byla) pagal techninio reglamento „Mašinų sauga“ 7 priedo reikalavimus, nekartojant kėlimo kranų gamintojo pateiktų duomenų ir po modifikavimo nepasikeitusios informacijos, jeigu, apibrėžiant pasikeitusias technines įrenginio charakteristikas ir savybes, jos kartoti nebūtina.

8. Kėlimo kranų savininkas:

8.1. nuolatinę kėlimo kranų priežiūrą turi teisę atlikti savo jėgomis, jeigu:

8.1.1. turi, jei jis yra fizinis asmuo, kvalifikaciją ar specialiųjų žinių ir įgūdžių, kaip nustatyta Reikalavimuose asmenų, atliekančių nuolatinę potencialiai pavojingų įrenginių priežiūrą, darbuotojų, pertvarkančių potencialiai pavojingus įrenginius, ir darbų su potencialiai pavojingais įrenginiais vadovų kvalifikacijai arba specialiosioms žinioms ir įgūdžiams, patvirtintuose Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. A1-333 „Dėl Reikalavimų asmenų, atliekančių nuolatinę potencialiai pavojingų įrenginių priežiūrą, darbuotojų, pertvarkančių potencialiai pavojingus įrenginius, ir darbų su potencialiai pavojingais įrenginiais vadovų kvalifikacijai arba specialiosioms žinioms ir įgūdžiams patvirtinimo“;

8.1.2. yra, jei jis yra juridinis asmuo, paskyręs nuolatinei kėlimo kranų priežiūrai atlikti darbuotoją (-us) (kėlimo kranų priežiūros meistrą ir, jeigu reikia, kitus nuolatinę priežiūrą atliekančius darbuotojus), atitinkantį (-ius) Taisyklių 8.1.1 papunktyje nustatytus reikalavimus kvalifikacijai arba specialiosioms žinioms ir įgūdžiams;

8.1.3. turi nuolatinei kėlimo kranų priežiūrai atlikti reikalingą įrangą, prietaisus ir kitas priemones, nustatytas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame Būtiniausios įrangos, prietaisų ir priemonių, reikalingų nuolatinei potencialiai pavojingų įrenginių priežiūrai atlikti, sąraše;

8.1.4. yra apsidraudęs civilinės atsakomybės draudimu pagal Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo 11 straipsnio 3 dalį;

8.2. jeigu neatlieka nuolatinės kėlimo kranų priežiūros pats, turi sudaryti sutartį dėl nuolatinės kėlimo kranų priežiūros:

8.2.1. arba su juridiniu asmeniu, kuris užtikrina Taisyklių 8.1.2–8.1.4 papunkčiuose nustatytų reikalavimų įgyvendinimą;

8.2.2. arba su fiziniu asmeniu, kuris atitinka Taisyklių 8.1.1, 8.1.3 ir 8.1.4 papunkčiuose nustatytus reikalavimus.

9. Kėlimo kranų savininkas užtikrina, kad:

9.1. vadovaujantis gamintojo pateiktais kėlimo kranų techniniais dokumentais, Taisyklėmis, Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymu, Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymu, Darbo įrenginių naudojimo bendraisiais nuostatais ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais kėlimo įrenginių naudojimą ir žmonių kėlimą, kėlimo kranas būtų saugiai naudojamas ir palaikoma jo reikiama techninė būklė tol, kol jis nebus perduotas atliekų tvarkytojui Atliekų tvarkymo įstatymo nustatyta tvarka ir išregistruotas iš PPI registro;

9.2. nuolatinę kėlimo kranų priežiūrą atliekantys asmenys būtų aprūpinti visais šiai priežiūrai atlikti būtiniais kėlimo kranų techniniais dokumentais;

9.3. kėlimo kranas būtų aiškiai paženklintas, nurodant jo tipą (marke), registracijos numerį, keliamąją galią, taip pat būtų nurodytos atlikto ir kito techninės būklės tikrinimo datos (metai, mėnuo, diena). Kintamos kėlimo galios kėlimo krane kranininkui matomoje vietoje turi būti pritvirtinta apkrovos diagrama. Kranai, kurie gali būti pritaikyti (naudojant gamintojo reglamentuotas papildomas priemones) ir naudojami žmonėms kelti, turi būti pažymėti, kad gali būti skirti žmonėms kelti, nurodant kelti leidžiamą žmonių skaičių ir didžiausią darbinę apkrovą. Šių kėlimo kranų techniniuose dokumentuose turi būti nurodyta, kokią įrangą ir papildomas saugos priemones būtina naudoti keliant žmones;

9.4. vadovaujantis kėlimo kranų techniniais dokumentais, būtų nustatyta kėlimo kranų techninės priežiūros ir remonto tvarka;

9.5. būtų nustatyta kėlimo kranų priežiūros žurnalo pildymo tvarka ir, jeigu kėlimo kranų savininkas nėra fizinis asmuo, pats atliekantis nuolatinę kėlimo kranų priežiūrą, būtų paskirtas už tai atsakingas asmuo. Kėlimo kranų priežiūros žurnale chronologine tvarka turi būti daromi įrašai apie

nuolatinės priežiūros veiksmus, apžiūrų rezultatus, remontus (veiksmų atlikimo data ir juos atlikęs subjektas – juridinio asmens pavadinimas ar fizinio asmens vardas ir pavardė), avarijas, gedimus, veikimo sutrikimus, modifikavimus (data, pobūdis), techninės būklės tikrinimus ir kitus su kėlimo kranų priežiūra susijusius veiksmus (veiksmų atlikimo data ir juos atlikęs subjektas – juridinio asmens pavadinimas ar fizinio asmens vardas ir pavardė);

9.6. kėlimo kranas būtų sumontuotas ir pastatytas pagal gamintojo nustatytus reikalavimus;

9.7. jeigu kėlimo kranas turi kranų bėgių kelią, būtų nustatyta kranų bėgių kelio priežiūros tvarka ir patikrinimų periodiškumas. Patikrinimų ir matavimų protokolai būtų saugomi kėlimo kranų techninių dokumentų byloje (pase);

9.8. būtų nustatyta kėlimo reikmenų naudojimo, saugojimo ir priežiūros tvarka. Kėlimo reikmenys turi būti prižiūrimi ir saugomi taip, kad nebūtų pažeisti mechanškai arba dėl nepalankių aplinkos veiksnių poveikio. Kėlimo reikmenys turi turėti naudojimo dokumentus, būti paženklinėti pagal techninį reglamentą „Mašinų sauga“ ir standartų nuostatas ir registruojami kėlimo reikmenų apskaitos ir patikrinimų registracijos žurnale;

9.9. kėlimo kranų metalinėms konstrukcijoms remontuoti būtų naudojamos tinkamos medžiagos. Medžiagos turi būti parenkamos pagal kėlimo kranų techninius dokumentus. Skaičiuojamųjų elementų ir detalių, naudojamų kėlimo kranui remontuoti, metalo kokybė turi būti patvirtinta gamintojo kokybės sertifikatais. Jeigu remontuojamo kėlimo kranų techniniuose dokumentuose kėlimo kranų metalinių konstrukcijų medžiagų markės bei savybės nenurodytos, tinkamos medžiagos parenkamos, atlikus gamintojo naudotų medžiagų tyrimus;

9.10. remontuojant kėlimo kranų metalines konstrukcijas – jas suvirinant, skaičiuojamieji elementai būtų suvirinami pagal suvirinimo procedūrų aprašus. Suvirinti skaičiuojamuosius kėlimo kranų metalinių konstrukcijų elementus būtų leidžiama tik atestuotiesiems ir turintiems kvalifikacijos pažymėjimą (sertifikatą) suvirintojams. Suvirinimo darbų dokumentai (naudotų medžiagų sąrašas, jų sertifikatai, suvirinimo procedūrų aprašai, suvirintojo atestavimo dokumentų kopijos) būtų saugomi kėlimo kranų techninių dokumentų byloje (pase);

9.11. kėlimo kranas būtų naudojamas tik esant akredituotosios įstaigos išvadai, kad jis yra tinkamas naudoti, saugus žmonių gyvybei, sveikatai ir aplinkai;

9.12. būtų pašalinti akredituotosios įstaigos eksperto nustatyti trūkumai, susiję su kėlimo kranų naudojimu, priežiūra ar nenaudojamo kėlimo kranų saugojimu (laikymu);

9.13. kėlimo kranų naudojimas būtų nedelsiant sustabdytas atsiradus kėlimo kranų veikimo sutrikimų, gedimų, neleistino nusidėvėjimo, įtrūkimų, deformacijų ar kitų grėsmių žmonių gyvybei, sveikatai ar aplinkai keliančių veiksnių, o pašalinus nustatytus trūkumus – atnaujintas Taisyklių nustatyta tvarka;

9.14. atliekant kėlimo kranų modifikavimą, būtų vadovaujama techninio reglamento „Mašinų sauga“ reikalavimais;

9.15. būtų pranešta apie kėlimo kranų avariją, nelaimingus atsitikimus bei žalą aplinkai ar turtui, organizuotas avarijos padarinių lokalizavimas, likvidavimas ir avarijos tyrimas, vadovaujantis Potencialiai pavojingų įrenginių avarijų tyrimo nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2006 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. A1-232/4-306 „Dėl Potencialiai pavojingų įrenginių avarijų tyrimo nuostatų patvirtinimo“.

10. Kėlimo kranų priežiūros meistras arba fizinis asmuo, atliekantis nuolatinę kėlimo kranų priežiūrą, užtikrindamas kėlimo kranų tinkamą priežiūrą ir saugų naudojimą, privalo:

10.1. prižiūrėti, kad kėlimo kranas ir kėlimo reikmenys būtų tinkamos techninės būklės ir naudojami laikantis gamintojo, Taisyklių reikalavimų ir kėlimo kranų savininko nustatytos kėlimo kranų techninės priežiūros ir remonto tvarkos;

10.2. saugoti ir pildyti kėlimo kranų techninių dokumentų bylą (pasą) kėlimo kranų savininko nustatyta tvarka;

10.3. nuolatinę kėlimo kranų priežiūrą atlikti pats arba, jei yra paskirti kiti darbuotojai nuolatinei kėlimo kranų priežiūrai atlikti pagal Taisyklių 8.1.2 papunktį, pavesti nuolatinę kėlimo kranų priežiūrą atlikti paskirtiesiems darbuotojams, rūpintis, kad jie gautų visą informaciją,

reikalingą saugiam kėlimo kranų naudojimui ir priežiūrai užtikrinti, susipažintų su ja ir vykdytų nustatytus reikalavimus;

10.4. užtikrinti, kad nuolatinės kėlimo kranų priežiūros darbai būtų atliekami saugiai;

10.5. nustatęs, kad kėlimo kranas turi defektų ir (arba) jis naudojamas pažeidžiant gamintojo nustatytas sąlygas, Taisyklių reikalavimus, turi sustabdyti kėlimo kranų naudojimą ir imtis priemonių, kad šie defektai ar pažeidimai būtų nedelsiant pašalinti;

10.6. rūpintis, kad kėlimo kranų techninės būklės tikrinimai būtų atliekami nustatyto laiku, užtikrinti, kad kėlimo kranas būtų paruoštas techninei būklei patikrinti, sutartyje dėl kėlimo kranų techninės būklės tikrinimo nustatyta tvarka pranešti apie tai akredituotajai įstaigai ir dalyvauti atliekant patikrinimą;

10.7. kontroliuoti, kad būtų pašalinti akredituotosios įstaigos eksperto nustatyti trūkumai;

10.8. jeigu kėlimo kranas turi kranų bėgių kelią, kėlimo kranų savininko nustatyto periodiškumu būtų tikrinama, ar kranų bėgių kelias atitinka techninius reikalavimus (kelio tiesumas, horizontalumas, spyruokliuojančios dėl įdubimų kelio vietos apkrovos zonos, sankasos būklė, drenuojamo vandens lataų veiksmingumas).

11. Kėlimo kranų priežiūros meistras ar fizinis asmuo, atliekantis nuolatinę kėlimo kranų priežiūrą, turi sustabdyti darbą kėlimo kranu arba neleisti pradėti juo dirbti, jeigu:

11.1. nepašalinti akredituotosios įstaigos eksperto nustatyti trūkumai;

11.2. kėlimo kranų konstrukcijose nustatyti įtrūkimai, kiti defektai, mažinantys konstrukcijų stiprumą ir keliantys grėsmę žmonių sveikatai ir saugai;

11.3. neleistinai nudilę kablai, lynai, grandinės;

11.4. netinkamai veikia krovinio kėlimo arba strėlės siekio keitimo mechanizmai;

11.5. netinkamai veikia krovinio kėlimo arba strėlės siekio keitimo mechanizmų stabdžiai;

11.6. netinkamai veikia kablų kėlimo ribotuvas, vardinės keliamosios apkrovos ribotuvas, signaliniai prietaisai, kiti saugos įtaisai arba yra kitų defektų, keliančių pavojų žmonių sveikatai, aplinkai ar turtui;

11.7. neleistinai nudilę ratai ar jų pakabos elementai, nustatyti kranų bėgių kelio defektai, keliantys grėsmę saugai;

11.8. yra kitų gedimų, defektų ar veikimo sutrikimų, keliančių grėsmę žmonių saugai ir sveikatai, aplinkai ar turtui.

III SKYRIUS KĖLIMO KRANO TECHNINĖS BŪKLĖS TIKRINIMAS

12. Kėlimo kranų savininkas turi užtikrinti, kad kėlimo kranas Taisyklių 14 punkte nustatyto periodiškumu ir atvejais būtų paruoštas akredituotosios įstaigos atliekamam techninės būklės patikrinimui, apie tai su akredituotąja įstaiga sutartu būdu pranešta šiai įstaigai, jos ekspertams būtų sudarytos reikiamos sutartyje dėl techninės būklės tikrinimo numatytos patikrinimui atlikti sąlygos ir pateikti reikalingi dokumentai (kėlimo kranų techninių dokumentų byla (pasas), kėlimo kranų priežiūros žurnalas, civilinės atsakomybės draudimo sutartis ar jos kopija ir atitinkami, pagal Taisyklių 8 punkto nuostatas, kvalifikaciją patvirtinantys dokumentai ar jų kopijos, skyrimo į pareigas dokumentai ar jų kopijos ir (ar) sutartis ar jos kopija). Akredituotoji įstaiga po patikrinimo dokumentus grąžina kėlimo kranų savininkui.

13. Akredituotosios įstaigos ekspertas techninės būklės tikrinimą atlieka pagal akredituotosios įstaigos parengtas ir patvirtintas kėlimo kranų techninės būklės tikrinimo procedūras, vadovaudamasis kėlimo kranų techniniais dokumentais ir Taisyklėmis.

14. Jeigu kėlimo kranų gamintojas nenustatė kitaip, kėlimo kranų techninės būklės tikrinimai turi būti atliekami:

14.1. prieš pradėdant jį naudoti pirmą kartą;

14.2. nesavaeigį kėlimo kraną perkėlus ir sumontavus kitoje vietoje;

14.3. periodiškai:

14.3.1. ne rečiau kaip vieną kartą per 12 mėnesių, atliekant dalinį techninės būklės

patikrinimą (toliau – DTP);

14.3.2. ne rečiau kaip vieną kartą per 36 mėnesius, atliekant pilnutinį techninės būklės patikrinimą (toliau – PTP). Neintensyviai dėl specifinės paskirties naudojamų kėlimo kranų (pvz., elektros jėgainių mašinų salėse, siurblinėse, kompresorinėse esantiems įrenginiams remontuoti) PTP turi būti atliekamas ne rečiau kaip vieną kartą per 60 mėnesių;

14.4. neplaniniais atvejais: po avarijos, gamtos reiškinių poveikio, modifikavimo, laikančiųjų konstrukcijų remonto, kai atliekamas suvirinimas, prastovų, jei kėlimo kranų laikymo sąlygos turėjo neigiamą įtaką techninei jo būklei.

15. Atliekant kėlimo kranų techninės būklės tikrinimą, turi dalyvauti kranininkas (kėlimo kranų savininko paskirtas kėlimo kranui valdyti ir kroviniams kelti) ir kėlimo kranų priežiūros meistras ar fizinis asmuo, atliekantis nuolatinę kėlimo kranų priežiūrą.

16. Tikrinant kėlimo kraną prieš pradedant jį naudoti pirmą kartą ar nesavaeigį kėlimo kraną perkėlus ir sumontavus jį kitoje vietoje, atliekamas kėlimo kranų PTP. Tikrinamas kėlimo kranų pastatymo projektas, suvirinimo, montavimo ir kiti susiję dokumentai. Atliekant savaeigio kėlimo kranų PTP, kuris, visiškai surinktas, buvo išbandytas gamykloje, prieš pradedant jį naudoti pirmą kartą, bandymai su kroviniu neatliekami.

17. Tikrinant kėlimo kraną neplaniniais atvejais, nagrinėjami dokumentai, susiję su šiuo neplaniniu patikrinimu sukėlusiu įvykiu (avarijos tyrimo aktas, atliktų ekspertizių, tyrimų ir bandymų išvados, kėlimo kranų remonto, suvirinimo darbų dokumentai ir kiti susiję dokumentai), ir atliekamas kėlimo kranų PTP.

18. Pasibaigus kėlimo kranų gamintojo nurodytam naudojimui laikui, o jeigu jis nenurodytas – po 25 metų nuo dienos, kai kėlimo kranas buvo pradėtas naudoti, jeigu kėlimo kranų savininkas planuoja kėlimo kraną naudoti toliau, akredituotoji įstaiga turi atlikti PTP ir, atsižvelgdama į kėlimo kranų techninę būklę, eksploataavimo sąlygas, pagrįstai papildyti PTP neardomaisiais laikančiųjų konstrukcijų ir suvirintųjų sujungimų bandymų metodais ar kitais tyrimais, siekdama nustatyti, ar kėlimo kranų konstrukcijų ir sujungimų būklė tinkama, kad kėlimo kraną būtų galima naudoti pagal gamintojo nustatytą paskirtį. Pasibaigus kėlimo kranų naudojimui laikui, laikotarpiai tarp PTP gali būti sumažinti, atsižvelgiant į techninės būklės tikrinimo rezultatus, tačiau jie negali būti trumpesni nei 12 mėnesių. Kėlimo kranų savininkas privalo laikytis naujai nustatytų terminų.

19. Jeigu atliekant bandymus reikia atjungti arba specialiai bandymui sureguliuoti kėlimo kranų vardinės keliamosios apkrovos ribotuvą arba kitus saugos įtaisus, bet gamintojas nėra nurodęs atlikti tokių bandymų, juos atlikti reikia tik tada, kai tai techniškai pagrįsta: po kėlimo kranų metalinių konstrukcijų remonto, mechanizmų, laikančiųjų lynų keitimo arba remonto, hidraulinės sistemos elementų keitimo arba remonto, kėlimo kranų avarijos. Atjungti ir reguliuoti saugos įtaisus leidžiama tik gamintojo įgaliotam atstovui arba kitam sutartyje dėl kėlimo kranų techninės būklės tikrinimo nurodytam asmeniui.

20. PTP ir DTP metu akredituotosios įstaigos ekspertas turi patikrinti kėlimo kranų techninių dokumentų bylą (pasą), kėlimo kranų priežiūros žurnalą, elektrinės pavaros kėlimo kranų – periodinius įžeminimo varžų matavimo protokolus, kitus Taisyklių 12 punkte nurodytus dokumentus ir atlikti kėlimo kranų apžiūrą bei bandymus. Tikrinant kėlimo kraną prieš pradedant jį naudoti pirmą kartą, turi būti patikrinta, ar kėlimo kranas pažymėtas CE ženklu, ar EB arba ES atitikties deklaracija atitinka techninio reglamento „Mašinų sauga“ 2 priedo I skyriaus pirmajame skirsnyje nustatytus reikalavimus.

21. Kėlimo kranų PTP metu turi būti atliekama:

21.1. apžiūra;

21.2. statinis bandymas;

21.3. dinaminis bandymas.

22. Atliekant DTP, kėlimo kranas apžiūrinamas ir išbandomas be krovinių. Dinaminis ir statinis bandymas neatliekamas. Tačiau, jeigu akredituotosios įstaigos ekspertas pagrįstai nusprendžia, kad toks bandymas reikalingas, jis turi būti atliktas.

23. Atliekant kėlimo kranų apžiūrą, turi būti patikrinta (tikrinimo apimtis gali būti didinama, atsižvelgiant į gamintojo nurodymus ir kėlimo kranų konstrukciją):

23.1. konstrukcijų, aptvėrimų, apsaugų, aikštelių, kabinos, laiptų, apšvietimo ir signalizavimo įtaisų būklė, gabaritinių matmenų ir saugių atstumų atitikties nurodytiesiems kėlimo kranų techniniuose dokumentuose, norminiuose teisės aktuose ir darniuosiuose standartuose;

23.2. metalinės konstrukcijos ir suvirinti (kniedyti) sujungimai – ar nėra įtrūkimų, deformacijų, korozijos, dilimo ar kitų defektų, galinčių turėti įtakos jų būklei;

23.3. kaip veikia mechanizmai ir elektros įrenginiai, saugos įtaisai, stabdžiai ir valdymo aparatai;

23.4. kablo ir kablo pakabos detalių būklė (žiotys, įsriegtose dalys ir kitos vietos neturi būti įtrūkusios ir nudilusios). Kablo žiotys neturi būti nudilusios daugiau kaip 10 procentų pradinio skerspjūvio aukščio. Jei kėlimo kranas naudojamas su kitokio tipo krovinio kabinimo įtaisu (griebtuvu, elektromagnetu), tikrinama naudojamo krovinio kabinimo įtaiso techninė būklė;

23.5. lynų, grandinių ir jų tvirtinimo detalių būklė;

23.6. skridinių, ašių, jų tvirtinimo detalių bei strėlinių kėlimo kranų strėlės pakabos (kolonos) elementų būklė;

23.7. elektrinių kėlimo kranų kabelių, trolėjų, įžemintuvų būklė;

23.8. ar strėlinio tipo kėlimo kranų atsvaro ir balasto svoris atitinka nurodytąjį kėlimo kranų techniniuose dokumentuose;

23.9. ar nenudilę bėgių keliu važinėjančio kėlimo kranų atraminiai ir nukreipiamieji ratai, kitos važiuoklės detalės;

23.10. ar kėlimo kranų bėgių kelias įrengtas pagal projektą, ar tinkama jo būklė – nepažeistos atraminės konstrukcijos, tvirtinimo detalės, nepadidėję tarpeliai tarp bėgių, ar išmatuoti nuokrypiai ir ar yra matavimo išvados.

24. Jei kėlimo kranų gamintojas nenurodė kitaip, kėlimo kranai statiskai turi būti bandomi esant 25 procentais didesnei už kėlimo kranų vardinę keliamąją galią apkrovai. Hidraulinės pavaros kėlimo kranų, turinčių kalibruotus vardinės kėlimo apkrovos ribotuvus, statinis bandymas atliekamas pagal pasirinktą kėlimo galios charakteristikos diapazoną. Statinio bandymo tikslas – patikrinti kėlimo kranų ir jo elementų stiprumą ir, jeigu tikrinamas strėlinio tipo kėlimo kranas, – dirbančio kėlimo kranų stovumą. Stovumo bandymas atliekamas esant labiausiai stovumą mažinančiai strėlės konfigūracijai visame posūkio su vardine keliamąja apkrova intervale.

25. Tiltinio tipo kėlimo kranas ir judamasis gembinis kėlimo kranas statiskai turi būti bandomi pastačius juos ties kranų bėgių kelio atramomis arba kuo arčiau jų, o kėlimo kranų krovinių vežimėlių (-ių) – tilto arba gembės didžiausio įlinkio vietoje. Kroviny, pakabintas ant kablo arba kito krovinio kabinimo įtaiso, pakeliamas į 0,2–0,3 m aukštį ir laikomas tokioje padėtyje 10 minučių. Matuojama, ar tampriosios deformacijos neviršija gamintojo nurodytų leistinų dydžių. Nuleidus krovinį tikrinama, ar kėlimo kranų tilte arba gembėje neatsirado liekamųjų deformacijų.

26. Kabelinio tipo kėlimo kranas statiskai bandomas taip pat, kaip tiltinio tipo kėlimo kranas.

27. Jei dėl apkrovos pasireiškia liekamoji deformacija arba tamprioji deformacija viršija leistiną dydį, dirbti su kėlimo kranu neleidžiama tol, kol bus nustatytos deformacijos priežastys ir atlikti reikiami taisymo darbai.

28. Vienos ar kelių krovinio kėlimo charakteristikų strėlinio tipo kėlimo kranas techninio tikrinimo metu išbandomas tokioje padėtyje, kurioje vardinė keliamoji galia didžiausia.

29. Strėlinio tipo kėlimo kranai, kurie neturi strėlės siekio keitimo mechanizmo (strėlė tvirtinama atotampa), bandomi esant tuo metu nustatytam strėlės siekiui. Jei kėlimo kranas, patikrinus jo techninę būklę, pripažintas tinkamu saugiai naudoti, juo leidžiama dirbti tik nekeičiant nustatyto strėlės siekio.

30. Atliekant strėlinio tipo kėlimo kranų statinį bandymą, strėlė važiuoklės atžvilgiu statoma tokioje padėtyje, kad kėlimo kranų stovumas būtų mažiausias. Kroviny pakeliamas į 0,1–0,2 m aukštį ir laikomas 10 minučių.

31. Atliekant hidraulinės pavaros kėlimo kranų statinį bandymą, didžiausią vardinę apkrovą atitinkantis kroviny pakeliamas į 0,5 m aukštį ir laikomas 1 minutę. Statinis bandymas atliekamas tokiose padėtyse:

31.1. esant didžiausiam siekiui su išstumtais visais ilgintuvais (hidrauliniais ir rankiniais);

31.2. esant didžiausiam siekiui su visiškai išstumtais hidrauliniiais ilgintuvais;

31.3. esant mažiausiam siekiui su didžiausios keliamosios galios apkrova.

32. Po statinio bandymo atliekamas hidraulinės pavaros kėlimo kranų vardinės keliamosios galios ribotuvo (apsauginio vožtuvo) bandymas. Bandymas atliekamas pagal pasirinktą kėlimo kranų keliamosios galios charakteristikos diapazoną. Jei kėlimo kranų gamintojas techniniuose dokumentuose nenurodo kitaip, ribotuvai turi suveikti viršijus kėlimo kranų keliamąją galią ne daugiau kaip 10 procentų. Atliekant hidraulinės pavaros kėlimo kranų statinį bandymą po kapitalinio remonto, laikančiųjų konstrukcijų, hidraulinio skirstytuvo remonto arba jų pakeitimo, laikančiųjų kėlimo kranų elementų remonto, juos suvirinant remonto įmonėje, apsauginis vožtuvas turi būti pakeičiamas galingesniu ir kėlimo kranų statinis bandymas atliekamas su kroviniu, 25 procentais viršijančiu kėlimo kranų vardinę apkrovą, esant mažiausiam siekiui. Tada apsauginis vožtuvas pakeičiamas darbinio, išbandomas ir užplombuojamas.

33. Statinis bandymas vertinamas teigiamai, jei pakeltas kroviny per bandymo laiką nenusileidžia ant žemės, kėlimo kranas neatsiranda įtrūkimų, deformacijų, kitokių defektų ir nepasireiškia jokie kėlimo kranų virtimo požymiai.

34. Kėlimo kranai dinamiškai bandomi su kroviniu, 10 procentų didesniu už kėlimo kranų vardinę apkrovą. Dinamiškai bandant kėlimo kraną visose darbinėse padėtyse, kroviny pakartotinai pakeliamas ir nuleidžiamas pasiekiant didžiausius įtempius, tikrinama, kaip veikia kėlimo kranų mechanizmai ir stabdžiai. Dinamiškai bandyti leidžiama ir su kėlimo kranų vardinę keliamąją galią atitinkančiu kroviniu. Hidraulinės pavaros kėlimo kranai dinamiškai bandomi su didžiausią siekį atitinkančiu kroviniu.

35. Jei kėlimo kranas įrengti du ar daugiau krovinio kėlimo mechanizmų, turi būti išbandytas kiekvienas mechanizmas. Šių kėlimo kranų statinė ir dinaminė apkrova nustatoma, atsižvelgiant į darbo sąlygas (ar kėlimo mechanizmai dirba atskirai, ar kartu).

36. Jei kėlimo kranas naudojamas tik kroviniui pakelti ir nuleisti (pavyzdžiui, hidroelektrinių uždoriams pakelti), dinamiškai su apkrova galima bandyti stovintį kėlimo kraną ar jo krovinių vežimėlį.

37. Hidroelektrinėse, šiluminėse elektrinėse, pastotėse ir kitose gamybinėse patalpose, kuriose kėlimo kranas nenaudojamas technologiniame procese, sumontuotus tiltinio tipo kėlimo kranus, naudojamus technologiniams įrenginiams kelti, statiskai bei dinamiškai galima bandyti specialiais įtaisais pagal įtaiso gamintojo parengtą metodiką. Judėjimo mechanizmo bandyti su apkrova nebūtina.

38. Akredituotosios įstaigos ekspertas, atlikęs kėlimo kranų techninės būklės tikrinimą prieš pradedant jį naudoti pirmą kartą, parengia jam registruoti PPĮ registre reikalingą kėlimo kranų techninių dokumentų išrašą ir jį pateikia kėlimo kranų savininkui.

39. Atlikęs kėlimo kranų techninės būklės tikrinimą, akredituotosios įstaigos ekspertas dviem egzemplioriais parengia tikrinimo išvadą, kurioje nurodo, ar kėlimo kranas tinkamas naudoti, saugus žmonių gyvybei, sveikatai ir aplinkai, taip pat nurodo tikrinimo veiksmų rezultatus, atlikto tikrinimo datą (metai, mėnuo, diena) ir kito techninės būklės tikrinimo datą (metai, mėnuo, diena). Kėlimo kranų matomoje vietoje (pvz., ant kėlimo kranų ženklinimo lentelės) ekspertas pritvirtina neištrinamą žymą (lipduką) su atlikto tikrinimo data (metai, mėnuo). Kėlimo kranų savininkas kėlimo kranų matomoje vietoje (pvz., kėlimo kranų ženklinimo lentelėje) neištrinamai įrašo atlikto ir būsimo DTP ir (arba) PTP datas (metai, mėnuo, diena). Vieną išvados egzempliorių saugo kėlimo kranų savininkas, kitą – akredituotoji įstaiga (šis egzempliorius gali būti saugomas elektronine forma). Akredituotosios įstaigos eksperto atliktų kėlimo kranų techninės būklės tikrinimų išvadų egzempliorius kėlimo kranų techninių dokumentų byloje (pase) savininkas turi saugoti visą kėlimo kranų naudojimo laiką.

40. Akredituotosios įstaigos ekspertui nustačius, kad kėlimo kranas yra netinkamas naudoti, nesaugus žmonių gyvybei, sveikatai ar aplinkai, kėlimo kranų savininkas turi sustabdyti kėlimo kranų naudojimą ir užtikrinti, kad nustatyti trūkumai būtų pašalinti. Pašalinus trūkumus turi būti gauta akredituotosios įstaigos išvada, kad kėlimo kranas tinkamas naudoti, saugus žmonių gyvybei,

sveikatai ar aplinkai, arba užtikrinti, kad kėlimo kranas būtų perduotas atliekų tvarkytojui Atliekų tvarkymo įstatymo nustatyta tvarka.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

41. Kėlimo kranai, kurie pagal savo parametrus neįrašyti Potencialiai pavojingų įrenginių kategorijų parametrų sąrašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 817 „Dėl Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo įgyvendinimo“, 2.9 papunktyje, prižiūrimi jų savininkų nustatyta tvarka, vadovaujantis šių kėlimo kranų gamintojų nustatytais reikalavimais ir Darbo įrenginių naudojimo bendraisiais nuostatais. Šių kėlimo kranų savininkai taip pat gali vadovautis Taisyklių nuostatomis, išskyrus reikalavimą dėl įrenginio registravimo PPI registre.

42. Dokumentai (įskaitant dokumentus, kuriuose yra asmens duomenų) saugomi Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka Taisyklėse ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro nustatytais terminais. Duomenų subjektų teisės įgyvendinamos 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) ir duomenų valdytojo, į kurį kreipiamasi dėl duomenų subjekto teisių įgyvendinimo, nustatyta tvarka.
